

Regionala utvecklingsnämnden

Datum
2025-12-10Diarienummer
RUN 402-2025
Er referens
LI2025/01500Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Yttrande över slutbetänkande SOU 2025:93 En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk

Region Västerbottens synpunkter i korthet

Snävt direktiv

Direktivet till utredningen har ett tydligt fokus på ökad produktion av biomassa och ett konkurrenskraftigt skogsbruk. Det är viktiga frågor. Region Västerbotten anser dock att direktivet kunde ha varit bredare och inkluderat fler perspektiv. Ett robust skogsbruk handlar inte enbart om volym och tillväxt, utan också om balans mellan produktion, naturvärden och om människors relation till skogen.

Många bra förslag för ökad kunskap på flera nivåer

Region Västerbotten står bakom många av utredningens förslag. Vi ser positivt på åtgärder som stärker rådgivning, utvecklar miljökvalitetsmålen, inför en nationell strategi mot skogsskador, förbättrar standarden för skogsbilvägar och skapar en tydligare svensk närvaro i EU:s skogspolitik. Vi välkomnar också förslaget om ett långsiktigt forskningsprogram för skogsskötsel och klimat samt en oberoende instans för kvalitetssäkring av kunskapsunderlag. Dessa förslag bidrar till ett mer robust och kunskapsbaserat skogsbruk.

Åtgärder för ökad biomassatillväxt behöver ske med stor försiktighet

Samtidigt hyser Region Västerbotten en viss oro till förslag som riskerar att leda till ett alltför intensivt skogsbruk, som exempelvis regelförenklingar för främmande trädslag, gödsling och askåterföring. Ett aktivt skogsbruk måste vara ekologiskt hållbart även utanför formellt skyddade områden. Vi uppmanar därför regeringen att genomföra noggranna riskanalyser innan beslut fattas och att säkerställa en balans mellan miljö, produktion och långsiktigt folkligt stöd för svenskt långsiktigt hållbart skogsbruk.

Regionala utvecklingsnämnden

Datum
2025-12-10Diarienummer
RUN 402-2025
Er referens
LI2025/01500

Kapitel 4 - Synliggör skogens klimatnytta

Förslag: Inför ett nytt mått för skogens klimatnytta (kapitel 4.3)

Region Västerbotten stödjer förslaget om att ta fram ett nytt mått för skogens klimatnytta som komplement till LULUCF-systemet, där även de substitutionseffekter som uppstår när biobaserade produkter ersätter fossila räknas in i nyttan. Skogen spelar en strategisk roll i klimatomställningen, men det syns inte tillräckligt i LULUCF-systemet. Det kommer dock att bli en stor pedagogisk utmaning att tydliggöra de olika räknesättens syfte, i en redan upptrissad debatt om skogens klimatnytta, där ett antal aktörer delar inte utredningens syn på substitutionens roll i klimatarbetet.

Kapitel 5 - Ny syn på naturvårdavsättningar och miljöhänsyn

Förslag: Mål för andel skyddad skog och skog för skogsbruk (sid 449)

Utredningen föreslår att regeringen ska uttala en tydlig politisk avvägning för hur stor areal av skogsmarken som bör undantas från skogsbruk. Målet bör inkludera Sveriges bidrag till EU:s gemensamma åtaganden, harmoniseras med internationella åtaganden och innehålla en ambition för skötsel av undantagna områden.

Region Västerbotten förstår bakgrunden till förslaget, men vill samtidigt varna svårigheterna att sätta rimliga mål, och att målstyrning ibland kan leda fel. Det finns en risk att man, för att uppnå de satta målen, skyddar skog som kanske inte är så skyddsvärd, eller det motsatta, att man avstår från att skydda skog med stort skyddsvärde eftersom man redan nått målen.

Förslag: Strategi för skyddsvärda kulturhistoriska lämningar (s. 466)

Utredningen föreslår att regeringen bör ge Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen i uppdrag att, i samråd med länsstyrelserna, utforma en strategi och styrmedel för att bevara, använda och utveckla de mest skyddsvärda kulturhistoriska lämningarna. Region Västerbotten stödjer förslaget.

Förslag: Möjlighet att upphäva områdesskydd (kap 5.4)

Utredningen föreslår att det ska bli möjligt att upphäva naturreservat och biotopskyddsområden om syftet med skyddet inte längre är relevant. Beslut om upphävande ska kunna fattas av länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen.

Region Västerbotten stödjer förslaget. Det är rimligt att det finns en ordnad process för att avveckla naturskyddsområden och biotopskydd som inte längre är relevanta. Naturvärden kan ha försvunnit över tid på grund av exempelvis klimatförändringar eller förändrad markanvändning i omgivningen. Avveckling av skyddade områden som inte längre är relevanta är också viktigt för

Regionala utvecklingsnämnden

Datum
2025-12-10Diarienummer
RUN 402-2025
Er referens
LI2025/01500

systemets legitimitet. Allmänhet och skogsägare måste kunna lita på att skyddade områden har ett reellt skyddsvärde.

Förslag: Inför skogsmarksskyddsområden i fjällnära skog (kapitel 5.5)

Utredningen föreslår att det införs ett nytt skydd, *Skogsmarksskyddsområde*, som användas i fjällnära skog och andra områden med höga naturvärden som innebär att markägaren får ersättningen enligt intrångsreglerna.

Region Västerbotten stödjer förslaget. Förslaget kan minska systemutnyttjande avverkningsanmälningar av skog om aldrig skulle ha anmälts för avverkning om inte intrångsersättning utgått. Det formella skyddet i form av *Skogsmarksskyddsområde* kan också bidra till att synliggöra skyddad skog i statistiken.

Kapitel 6 - Ett variationsrikt skogsbruk

Kapitlet innehåller inga konkreta förslag utan utgörs mer av resonemang kring behovet av ökad flexibilitet för markägaren och en fortsatt stark princip om frihet under ansvar. Utredningen pekar på behovet av en ökad rådgivning gällande alternativa skogsskötselmetoder som exempelvis hyggesfritt skogsbruk. Utredningen resonerar också om att vissa styrmedel, rådgivningssystem och ekonomiska incitament är utformade för trakthyggesbruk, vilket kan missgynna alternativ. Region Västerbotten avstår från synpunkter eftersom inga konkreta förslag läggs fram.

Kapitel 7 – Ökad rådgivning***Förslag: Skogsstyrelsen ska stärka sin rådgivande roll gentemot skogsägare och skogsbruket.***

Utredningen föreslår att Skogsstyrelsen ska gå från att främst vara en kontrollmyndighet till att också vara en kunskaps- och stödmyndighet. Syftet är att nå miljömål och klimatmål med mindre konflikter och lägre kostnader.

Region Västerbotten stödjer förslaget. Rådgivning och ökad kunskap förbättrar förutsättningarna för att nå både miljömål och eventuella produktionsmål. En utmaning blir dock att skapa ett system där de olika rollerna, myndighetsutövning och rådgivning fungerar rättssäkert.

Kapitel 8 - Ökad skogsproduktion***Förslag: Produktionsmålssystem med indikatorer (kapitel 8.1)***

Utredningen föreslår att Sverige inför ett produktionsmålssystem som kompletterar det befintliga miljömålssystemet. Systemet ska innehålla nationella mål för skogsproduktion (till exempel tillväxt, återväxt, biomassatillgång) och indikatorer som mäter hur väl målen uppfylls.

Region Västerbotten ställer sig något tveksam till att införa ett produktionsmål. I kapitel 6 i utredningen betonas vikten av ett variationsrikt skogsbruk och att markägaren ska ha frihet att,

Regionala utvecklingsnämnden

Datum
2025-12-10Diarienummer
RUN 402-2025
Er referens
LI2025/01500

inom ramen för gällande krav på miljöhänsyn, välja bruksningsmetod utifrån sina egna prioriteringar och vad hon vill med sin skog. Intensiteten i virkesproduktionen bör i första hand styras av markägarens val och avvägningar mellan tillväxt, lönsamhet på kort och lång sikt, miljövärden, sociala och kulturella värden, och inte av ett centralt volymmål.

Förslag: Förändrade regler för främmande trädarter (kapitel 8.3) och förändrade regler för gödsling och askgödsling (kapitel 8.4)

Utredningen föreslår, med syfte att öka produktionen av biomassa, att reglerna för plantering av främmande trädarter förenklas samt att bestämmelserna för gödsling och askåterföring förtydligas.

Region Västerbotten har inte kompetensen att bedöma åtgärdsförslagen i detalj men vill rikta en generell uppmaning till regeringen om att regelverk som förenklar introduktion av främmande arter, gödsling och askåterföring och andra insatser som förändrar skogens karaktär måste införas med stor försiktighet.

En intensifiering av skogsbruket genom gödsling och plantering av främmande arter ändrar skogens struktur och naturvärdena i den brukade skogen. I norra Sverige är skogslandskapet också en livsmiljö för renen. Främmande arter och gödsling minskar tillgången på renens mat och hotar därmed förutsättningarna för rennäringen.

Idag skapas ofta höga naturvärden i brukade och välskötta skogar. Så måste det fortsätta att vara. Ekologisk hållbarhet ska inte vara reserverat endast till formellt skyddade områden. En alltför omfattande intensifiering skogsproduktionen riskerar att försvaga det folkliga stödet för ett aktivt skogsbruk, och utan det stödet kan det i förlängningen bli svårt att bedriva skogsbruk över huvud taget.

Förslag: Åtgärder mot skogsskador och åtgärder mot viltskador (8.5 och 8.6)

Utredningen föreslår en nationell strategi för att minska skogsskador, med fokus på viltskador (framför allt älg och hjort som orsakar betesskador på ungskog) insektsangrepp (t.ex. granbarkborre) stormskador och klimatrelaterade risker. Bakgrunden är de stora kostnader som är förknippade med skogsskador. Utredningen föreslår att viltskador ska minska genom att viltstammarna hålls på en nivå där skador på tall och lövträd blir acceptabla. Detta innebär ökad avskjutning av älg och hjort i områden med stora skador. Förslagen omfattar nationella mål för att minska betesskador, att göra viltskador till en prioriterad fråga i skogspolitiken och en stärkt lokal viltförvaltning som väger in viltskador i besluten om avskjutning.

Region Västerbotten stödjer förslaget om en nationell strategi och ett samlat arbetssätt för att minska skogsskador. Vi ser positivt på ökad rådgivning och kunskap som kan bidra till att minska kostnader och konflikter. Samtidigt är det viktigt att åtgärderna utformas med balans mellan skogsbrukets och jaktens värden. Jakt är en stark del av kultur och identitet i norra Sverige och har stor betydelse för lokal attraktivitet och landsbygdsutveckling. Förvaltningen bör bygga på dialog och lokala förutsättningar, där både skogsbrukets ekonomiska betydelse och jakten och jaktkulturens värde tas tillvara.

Regionala utvecklingsnämnden

Datum
2025-12-10Diarienummer
RUN 402-2025
Er referens
LI2025/01500**Förslag: Ny standard och förenklad förrättning för skogsbilvägar (kapitel 8.7)**

Utredningen föreslår att en nationell standard för skogsbilvägar tas fram med syftet att skapa enhetliga krav på bärighet, bredd och säkerhet för att möta dagens och framtidens behov bland annat tyngre transporter och klimatförändringar. Utredningen föreslår också en förenklad förrättningsprocess för gemensamma skogsbilvägar

Region Västerbotten stödjer förslaget. Skogsbilvägarna behöver anpassas till nya förutsättningar som förändrat klimat och tyngre fordon. Skogsbilvägarna är också viktiga bland annat för jakt, svamp- och bärplockning, annat friluftsliv och även för besöksnäringen. Allmänhetens tillgång till vägnätet bör vara en hög prioritering. Kanske bör man även i större utsträckning synliggöra det faktum att det aktiva skogsbruket är skälet till att det finns en skogsbilväg att åka på vid exempelvis bär- och svampturer i skogen.

Kapitel 9 - Nytt forskningsprogram om skogsskötsel och återväxt

Utredningen föreslår att ett nationellt forskningsprogram för skogsskötsel och klimat inrättas. Programmet ska vara långsiktigt (minst tio år) och finansieras av staten. Syftet är att ta fram kunskap som gör det möjligt att öka skogens produktionsförmåga och samtidigt hantera miljöeffekter. Forskningen ska särskilt omfatta gödsling, askåterföring och främmande trädslag på tillväxt och markkemi, anpassning av skogsskötselmetoder till klimatförändringar och konsekvenser för renskötsel och andra markanvändningar.

Region Västerbotten välkomnar utredningens förslag om ett nationellt forskningsprogram för skogsskötsel och klimat. SLU i Umeå, har etablerade forskningsmiljöer inom skogsekologi, skogsskötsel och interaktion med renskötsel och bör vara en naturlig bas för ett sådant program.

Kapitel 10 - Inför ett evidensbaserat beslutsfattande

Utredningen föreslår att myndigheter som arbetar med skogspolitik får tydligare instruktioner om att beslutsfattande ska vara evidensbaserat och föreslår en oberoende instans för att kvalitetssäkra kunskapsunderlag och sammanställa forskning.

Region Västerbotten stöder förslaget om att inrätta en oberoende instans för kvalitetssäkring av kunskapsunderlag inom skogspolitiken. För att öka förtroendet bör instansen vara helt fristående och den måste ha högsta vetenskapliga kompetens och integritet. SBU (Statens beredning för medicinsk och social utvärdering) som nämns i utredningen, är en relevant förebild, eftersom den har visat förmåga att utmana etablerade uppfattningar och tydliggöra evidensläget inom svensk sjukvård. Ett liknande arbetssätt kan höja kvaliteten i de skogspolitiska besluten. En utmanande skillnad mellan sjukvård och skogsbruk är dock att inom sjukvården är man i allmänhet överens om att målet är att patienten ska bli frisk. Inom skogspolitiken finns olika intressen och målbilder vilket komplicerar arbetet med evidens.

Regionala utvecklingsnämnden

Datum
2025-12-10Diarienummer
RUN 402-2025
Er referens
LI2025/01500

Kapitel: 11 – Ett tydligare Sverige i EU

Utredningen föreslår att Sverige ska ha en mer aktiv och strategisk närvaro i EU:s arbete med skogspolitik, särskilt i frågor som rör klimat, biologisk mångfald och bioekonomi och föreslår att en funktion skapas som samlar kompetens från Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Näringsdepartementet och forskningsaktörer med kapacitet att bevaka och påverka EU-processer i tidiga skeden.

Region Västerbotten välkomnar förslaget om att stärka Sveriges arbete med att bevaka och påverka EU:s skogspolitik. Regeringen bör också sträva efter ett nära samarbete med andra skogsnationer, särskilt Finland, men även med andra europeiska länder med omfattande skogsbruk.

För norra Sverige är skogsnäringen oerhört viktig och de fyra nordligaste regionerna har ett väl etablerat och tydligt resurssatt samarbete med syfte att bevaka policyutvecklingen i EU gällande skogen. Vår erfarenhet är att många av de föreslagna eller genomförda EU-regelverken som rör skogen vittnar om stor brist på kunskap om skogsbruk i allmänhet, och en total kunskapslucka om de ekologiska, ekonomiska och sociala förutsättningarna för norrländskt skogsbruk, i synnerhet. Därför ser vi förslaget om en stärkt svensk närvaro i Bryssel som särskilt angeläget och ser fram emot ett fruktbart samarbete.

Kapitel: 12 – Tydligare miljö kvalitetsmål

Utredningen föreslår att miljö kvalitetsmålet *Levande skogar* och dess preciseringar ses över för att bli mer mätbara och relevanta för skogspolitiken och att indikatorer utvecklas som bättre speglar både biologisk mångfald och skogens klimatnytta, som exempelvis andel skog med höga naturvärden, volymer död ved och lövträd, samt även kolinlagring och substitutionseffekter.

Region Västerbotten ser positivt på utvecklade indikatorer som bidrar till att det blir lättare att följa upp miljö kvalitetsmålet *Levande skogar*. Region Västerbotten hyser dock en viss tveksamhet till om substitution och kolbindning hör till miljö kvalitetsmålet *Levande skogar* eftersom miljönyttan av kolbindning och substitution inte faller ut i skogen, utan som minskad global klimatbelastning. Dessa indikatorer bör nog höra till miljö kvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan*.

Kapitel - 13: Samlad konsekvensanalys av skogspolitiken

Utredningen föreslår att regeringen ska införa en samlad, transparent och återkommande konsekvensanalys av skogspolitiken som bedömer den skogliga utvecklingen inom klimatnytta, biologisk mångfald, skogsproduktion och ekonomi samt sociala värden.

Region Västerbotten ser det som ett välkommet förslag och tror att det kan leda till ökat förtroende mellan olika parter och ett mer balanserat samtal om skogens värden, målkonflikter och vägval i skogspolitiken.

Regionala utvecklingsnämnden

Datum
2025-12-10Diarienummer
RUN 402-2025
Er referens
LI2025/01500

Beslut i detta ärende har fattats av regionala utvecklingsnämnden den 10 december 2025 § 183.

Richard Carstedt (S)
Ordförande regionala utvecklingsnämnden